Archetype

Η βιτρίνα του Μεγάλου Περιπάτου

Τάσης Παπαϊωάννου - 10/01/2022

Η Αθήνα είναι μια μεγαλούπολη που αναπτύχθηκε άναρχα, δίχως ολοκληρωμένο σχέδιο, δίχως όραμα. Σχέδια στο παρελθόν υπήρξαν πολλά, κανένα όμως δεν εφαρμόστηκε, και όσα υλοποιήθηκαν ήταν μισερά, αποσπασματικά, με αποτέλεσμα η σημερινή πολεοδομική συγκρότησή της να είναι ένας αχταρμάς ιδιωτικών

πολεοδομήσεων, οι οποίες, πάντοτε εκ των υστέρων, νομιμοποιούνταν, ταχτοποιούνταν, «έμπαιναν στο σχέδιο».

Ένα συνονθύλευμα, κοντολογίς, θραυσμάτων, τυχαίων, ασύνδετων, ανόμοιων κομματιών. Την εφαρμογή των όποιων σχεδίων την υπαγόρευαν αποκλειστικά το ιδιωτικό κέρδος και τα συμφέροντα κυρίως των μεγαλοϊδιοκτητών, που σαν αρπακτικά δεν άφησαν σπιθαμή της αττικής γης που να μην την έχτισαν, μπάζωσαν, ισοπέδωσαν. «Έκοβαν και έραβαν» πάνω στην άχτιστη γη, με μοναδικό γνώμονα τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους, αδιαφορώντας αν αυτή η γη ήταν δάσος, ρέμα, λόφος, αιγιαλός…

Η κακομεταχείριση της πρωτεύουσας συνεχίζεται αμείωτη και στις μέρες μας. Σαν να μη διδαχτήκαμε τίποτα από τα τραγικά λάθη του παρελθόντος, και να συνεχίζουμε να επεμβαίνουμε πάνω στο κουρασμένο, παχύσαρκο και κορεσμένο σώμα της, με την ίδια καταστροφική τακτική.

Κάποιοι εξακολουθούν να θεωρούν την πόλη ιδιοκτησία τους και, αγνοώντας επιδεικτικά τις πραγματικές ανάγκες των κατοίκων της, σχεδιάζουν και προτείνουν επεμβάσεις, σάμπως η πόλη να είναι το ουδέτερο φόντο πάνω στο οποίο εφαρμόζουν τις αλαζονικές φαντασιώσεις τους.

Πώς αλλιώς μπορείς να χαρακτηρίσεις εκείνες τις καθεστωτικές συμπεριφορές που δεν δίνουν λογαριασμό σε κανέναν; Επιτροπές αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων ταυτίζονται με τις εκάστοτε πολιτικές και οικονομικές εξουσίες και σχεδιάζουν ερήμην των κατοίκων της Αθήνας.

Ακραιφνείς τεχνοκράτες, αποκομμένοι ιδεολογικά και κοινωνικά από το γίγνεσθαι της πόλης, οι οποίοι συσκέπτονται και εισηγούνται σχέδια μακριά από την καθημερινότητα των ανθρώπων που ασφυκτιούν μέσα στο καθημερινό κυκλοφοριακό κομφούζιο, παλεύοντας να φτάσουν κάθε πρωί στις δουλειές τους. Σχέδια πασπαλισμένα με χρυσόσκονη και βαρύγδουπες προτάσεις, οι οποίες τάχατες θα αναβαθμίσουν τη ζωή των πολιτών και την αισθητική εικόνα κεντρικών περιοχών της.

Πόλη, όμως, δεν είναι οι επιλεγμένες όμορφες τουριστικές καρτ-ποστάλ του κέντρου της πρωτεύουσας. Ούτε αποτελεί λύση ο βάναυσος «εξευγενισμός» που στόχο έχει τον εξωραϊσμό της φωταγωγημένης βιτρίνας, μακριά φυσικά από τη ζώσα πραγματικότητα του κοινωνικού ιστού της.

Κομματικές σκοπιμότητες και προσωπικές στρατηγικές δεν έχουν θέση σε κανέναν σοβαρό επιστημονικό πολεοδομικό ή αρχιτεκτονικό σχεδιασμό! Ο δημόσιος χώρος της πόλης (αυτός ο ελάχιστος που γλίτωσε το χτίσιμο και που ακόμη υπάρχει ελεύθερος) δεν είναι ιδιοκτησία κανενός δημάρχου, πολιτικού κόμματος ή χορηγών-ευεργετών κάθε είδους. Όλοι οφείλουν να προχωρούν μέσω ανοιχτών δημοκρατικών διαδικασιών διαβούλευσης με τους πραγματικούς ιδιοκτήτες της Αθήνας, που είναι αποκλειστικά οι κάτοικοί της.

Οι επεμβάσεις στην πόλη απαιτούν σοβαρότητα, ενδελεχή έρευνα, διεξοδικές μελέτες διεπιστημονικών ομάδων, κυρίως όμως ειλικρινή και όχι προσχηματικό διάλογο με τους κατοίκους κάθε γειτονιάς. Θα έπρεπε να είναι αποτέλεσμα βραβείων ανοιχτών πανελλήνιων αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, που υπόκεινται σε ανοιχτή, δημόσια κριτική, και όχι αποτέλεσμα αμφιλεγόμενων ερευνητικών προγραμμάτων. Οι επικοινωνιακές φανφάρες μόνο κακό κάνουν στη ζωή της πόλης.

Ο Μεγάλος Περίπατος και η περιλάλητη πεζοδρόμηση της Πανεπιστημίου του «Rethink Athens», έρχονται και ξανάρχονται σαν εφιάλτης στο προσκήνιο και στην ανούσια επικαιρότητα. Με την kitsch χρωματισμένη άσφαλτο, τις ακαλαίσθητες πανάκριβες γιγαντο-ζαρντινιέρες, το συνεχές μποτιλιάρισμα αυτοκινήτων, τον διαρκή εκνευρισμό οδηγών και πεζών, και τώρα με τις πομπώδεις πάλι εξαγγελίες για πλατάνια, ταχυδακτυλουργική εξαφάνιση αυτοκινήτων και άλλα θαυμαστά.

Τι κι αν έχει αποτύχει παταγωδώς και από όλες τις απόψεις το υπερφίαλο «όραμα» του κ. Μπακογιάννη, με τη συντριπτική πλειοψηφία των Αθηναίων να το επικρίνει, καθώς ταλαιπωρείται από τις άστοχες και αστόχαστες αναπλάσεις του; Αυτός, σαν να μην τρέχει τίποτα, συνεχίζει απτόητος. Από κοντά κι εκείνοι οι υπέρμαχοι (και εμπνευστές;) του σχεδίου, σύμβουλοι καθηγητές του ΕΜΠ, να προσπαθούν ασθμαίνοντες να υποστηρίξουν τις ακατανόητες και λανθασμένες επιλογές του δημάρχου. Πόση πια κομπορρημοσύνη μπορεί να κρύβεται πίσω από την κακοφορμισμένη βιτρίνα του Μεγάλου Περιπάτου.

Μόνο ως γινάτι μπορεί να το εκλάβει κανείς, ενός δημάρχου που, σπαταλώντας δημόσιο χρήμα, θέλει να

εφαρμόσει στανικά το σχέδιό του, σαν να πρόκειται για το ιδιόκτητο οικόπεδό του, αδιαφορώντας εξοργιστικά για τα προβλήματα που ήδη έχουν συσσωρευτεί, αλλά και γι’ αυτά που πρόκειται να δημιουργηθούν στο μέλλον.

Ακολουθώντας και αυτός την ολέθρια πρακτική του παρελθόντος, βασανίζει με τις επιλογές και την ισχυρογνωμοσύνη του τους Αθηναίους, όταν θα όφειλε να τους υπηρετεί.

Ο ζωντανός ιστός της πόλης, όμως, δεν επιδέχεται ασκήσεων επί χάρτου και ερασιτεχνικών πειραματισμών ατάλαντων σχεδιαστών, επιβαρύνοντας ακόμη περισσότερο τα δημόσια ταμεία και την κακή οικονομική κατάσταση των φορολογούμενων πολιτών. Δεν χρειαζόμαστε ακόμη ένα άχρηστο έργο βιτρίνας σε μια περιοχή που δεν αντιμετωπίζει κανένα σοβαρό πρόβλημα. Χρήματα χρειάζονται οι επισκευές τόσων και τόσων επικίνδυνων πεζοδρομίων, δρόμων, πλατειών, παιδικών χαρών. Φυτεύσεις δεν χρειάζεται η Πανεπιστημίου, αλλά δεκάδες δρόμοι, πεζόδρομοι, πλατώματα στις γειτονιές. Αλλά, βλέπετε, εκεί ποτέ δεν στρέφονται οι προβολείς και οι κάμερες της δημοσιότητας.

Δήμος της Αθήνας δεν είναι μόνο το κέντρο πέριξ του Συντάγματος, αλλά και οι πάμπολλες εγκαταλελειμμένες περιθωριακές περιοχές της πόλης, που χρόνο τον χρόνο υποβαθμίζονται ακόμη περισσότερο, ασφυκτιούν, δυσκολεύονται να ανασάνουν. Εκεί οφείλει να σκύψει με προσοχή ο δήμαρχος, να αφουγκραστεί τα αληθινά προβλήματα και την αγωνία των δημοτών του. Εκεί θα πρέπει οι σύμβουλοί του να τον κατευθύνουν, αυτές οφείλουν να είναι οι προτεραιότητές του, προκειμένου να επιλυθούν τα χρόνια και λιμνάζοντα προβλήματα του δήμου του.

*Το άρθρο δημοσιεύτηκε στις 19.11.2021 στην εφημερίδα των Συντακτών